

SvD

FOTO: INGVAR KARMHED
Björn Hellström.

Konstgjorda ljud ska ge lugn

Publicerad: 30 december 2008, 23.57

Majoriteten av Stockholms stadsparker ligger över rekommenderade bullernivåer. Tysta områden är en bristvara. Nu undersöks möjligheten att skapa avkopplande naturljud på konstgjord väg. Mariatorget ingår i projektet där grusknaster och rinnande vatten ska få människor att slappna av.

Gräsparvarnas kvittrande tränger igenom bullermattan, tills en grön sobbil gasar och höjer farten vid trafikljusen. 22 000 bilar passerar på Hornsgatan vid Mariatorget på Södermalm i Stockholm varje dygn.

De olika ljuden i kvartersparken har mätts upp och analyseras just nu i ett ljudlaboratorium på Konstfack. Björn Hellström, forskare och ljuddesigner, leder projektet som fått 3 miljoner av Vetenskapsrådet.

Syftet är att undersöka hur störande ljud kan maskeras för att vistelsen i stadens gröna oaser ska bli en skönare upplevelse. Att sätta upp bullerplank är det traditionella sättet, här handlar det istället om att tillföra ljud.

–**Rätt ljud kan maskera** störande buller. Vi ska också lägga till ljud som ger nya kvalitéer som ökar den positiva upplevelsen, säger Björn Hellström.

Bland annat diskuteras mikrofoner som förstärker det knastrande ljudet av skor mot grus, vatten som rinner och porlar med olika styrka – konstgjorda ljud som suddar bort delar av vägbullret och ger plats för fågelkvitter och lövsus. Asp är det lövträd som låter mest när vinden blåser på sommaren. Om ett år ska idéerna realiseras på plats och blir projektet lyckat hoppas forskarna få fortsätta i fler parker.

Att naturljud får oss att må bra beror på att vi inte reagerar på dem, berättar Mats Nilsson, bullerforskarer och docent i psykologi, som också deltar i projektet.

–Ljud från naturen fångar inte vår uppmärksamhet, det gör att vi kan koppla av och gå ner i varv. Total tystnad kan upplevas som obehagligt. En bil som gasar gör oss aktiverade.

Boverket, EU och WHO har uppmärksammat buller som ett växande problem och hot mot människors hälsa och möjlighet till rekreation.

I dag finns inga riktlinjer för ljudmiljön i parker och grönområden. Men olika undersökningar kommer fram till att max 45-50 decibel är en acceptabel ljudnivå i en stadspark.

Hur vi upplever ljud påverkas också av våra förväntningar. Björn Hellström berättar om ett forskningsprojekt där försökspersonerna fick lägga sig och sova till ljudet av ett brusande hav. Alla sov gott, trots att halva gruppen i själva verket somnade till ljudet från en kraftigt trafikerad väg.

–Jag brukar skämta och säga att den ultimata manipulationen vore om vi kunde få alla som bor vid Essingeleden att tro att de hör havsbrus och inte vägbuller, säger han.

I Oslo har lokalpolitikerna nyligen fattat beslut om ett omfattande skydd av "tysta områden". I förarbetet har stadens invånare fått vara med och utse vilka områden de tycker bör bevaras och skyddas mot exploatering.

I Stockholm försöker stadens miljöförvaltning just nu få in frågan om tysta områden i den kommande översiktsplanen. Tjänstemännen har också föreslagit att staden ska anta 50 decibel som högsta tillåtna bullernivå i Stockholms parker, men frågan har ännu inte nått politikerna i kommunfullmäktige.

En av Stockholms tystaste platser är skogsområdet Kyrkhamn-Lövsta. Tidigare har det funnits planer på att göra området till naturreservat. Men precis som med flera andra grönområden i Stockholm, som det funnits planer på att skydda, har det arbetet lagts på is.